

แนวทางการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาครูสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์

Guidelines for Developing Learning Management Competencies of Pre-service Social Studies Teachers, Rajabhat University Rattanakosin Group

พิชาติ แก้วพวง^{1*}, ณรงค์ พิมสาร² และเสวียน เจนเขว้า³

Pichart Kaewpuang^{1*}, Narong Pimsarn² and Sawien Jenkwao³

¹ นักศึกษาระดับปริญญาเอก, หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

¹ Doctoral student, Philosophy of Education, Educational Administration, North Bangkok University

² ดร., สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

² Dr., Educational Administration, Graduate School, North Bangkok University

³ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., สาขาวิชานวัตกรรมการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ, วิทยาลัยนวัตกรรมการศึกษา, มหาวิทยาลัยเซนจอห์น

³ Assistant Professor Dr., Innovative Educational Administration and Leadership, Educational Innovation College, Saint John's University

*Corresponding author, E-mail: pichart.kaew@northbkk.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาแนวทางการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาครูสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ โดยดำเนินการวิจัย 4 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพและปัญหาในการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาครูสังคมศึกษา ฯ โดยใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 183 คน ประกอบด้วย อาจารย์ประจำสาขาวิชาสังคมศึกษา และนักศึกษาครูสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ ขั้นตอนที่ 2 พัฒนาและตรวจสอบแนวทางการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาครูสังคมศึกษา ฯ ซึ่งมีการสัมภาษณ์แนวทางการพัฒนาจากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน โดยใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง จากนั้นตรวจสอบร่างแนวทางการพัฒนาโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน โดยใช้แบบประเมินความถูกต้องและเหมาะสม ขั้นตอนที่ 3 ประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของแนวทางการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาครูสังคมศึกษา ฯ โดยอาจารย์นิเทศก์และอาจารย์ประจำสาขาวิชาสังคมศึกษา จำนวน 24 คน โดยใช้แบบประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ ขั้นตอนที่ 4 ทดลองใช้แนวทางการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาครูสังคมศึกษา ฯ กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาครูสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร จำนวน 30 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในขั้นตอนนี้ประกอบด้วย แบบประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ และคู่มือการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ได้แก่ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพได้จากการสัมภาษณ์และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิเคราะห์พบว่า 1) สภาพปัจจุบันของสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาครูสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์อยู่ในระดับน้อยและปัญหาในการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาครูสังคมศึกษา อยู่ในระดับมาก 2) องค์ประกอบของสมรรถนะการจัดการเรียนรู้มี 5 องค์ประกอบ ได้แก่ (1) ความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรสังคมศึกษา (2) การออกแบบการเรียนรู้สังคมศึกษา (3) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้สังคมศึกษา (4) การใช้และพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีการเรียนรู้สังคมศึกษา (5) การวัดและประเมินผลการเรียนรู้สังคมศึกษา (6) คุณลักษณะของนักศึกษาครูสังคมศึกษา แนวทางการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ประกอบด้วย 5 วิธี ได้แก่ การฝึกอบรม การเรียนรู้จากการปฏิบัติ การโค้ช การนิเทศการสอน และการสัมมนา ซึ่งแนวทางการพัฒนามีความถูกต้องและความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด 3) ผลการประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของแนวทางการพัฒนาอยู่ในระดับมากที่สุด 4) ผลการทดลองใช้แนวทางการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาครูสังคมศึกษาโดยภาพรวม ก่อนการพัฒนายู่ในระดับน้อยและหลังการพัฒนายู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: แนวทาง, สมรรถนะการจัดการเรียนรู้, นักศึกษาครูสังคมศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์

Abstract

This research was to develop guidelines for developing learning management competencies of pre-service social studies teachers, Rajabhat University Rattanakosin Group by conducted in 4 steps: Step 1, study the state and problems in developing learning management competencies of pre-service social studies teacher by questionnaire from a sample of 183 people consisted of lecturers in social studies program and pre-service social studies teachers, Rajabhat University Rattanakosin Group; Step 2, develop and check guidelines for developing learning management competencies of pre-service social studies teachers which were interviewed about guidelines from 9 experts using a semi-structured interview form. Then check the draft guidelines for developing by evaluating the accuracy and propriety of the draft guidelines from 5 experts using the accuracy and propriety evaluation form; Step 3, assess the feasibility and utility of guidelines for developing learning management competencies of pre-service social studies teachers by 24 supervisors and lecturer in social studies using the feasibility and utility evaluation form; Step 4, conduct experiment based on the guidelines for developing learning management competencies of pre-service social studies teachers. The samples

were 30 pre-service social studies teachers, Phranakhon Rajabhat University. The research instruments in this step were learning management competencies evaluation form, and handbook of guidelines for developing learning management competencies of pre- social studies teachers. The statistics used to analyze the quantitative data were mean and standard deviation. The qualitative data obtained from the interviews and content analysis.

The research results revealed that 1) The present state of learning management competencies of pre-service social studies teachers, Rajabhat University Rattanakosin Group was at a low level and the problem in developing learning management competencies of pre-service social studies teachers was at a high level, 2) Components of learning management competencies were 5 components which are (1) knowledge about social studies curriculum (2) social studies learning design (3) social studies learning activities (4) using and developing media, innovation and learning technology in social studies, (5) measuring and evaluating in social studies, (6) characteristics of pre-service social studies teachers. The guideline for developing learning management competencies consisted of 5 methods: training workshop, action learning, coaching, teaching supervision, and seminars, in which the guidelines was accuracy and propriety at the highest level, 3) The feasibility and utility of guidelines for developing was at the highest level, 4) The results of the experiment based on guidelines for developing learning management competencies of pre-service social studies teachers in overall all before the development was at a low level and after the development was at a high level.

Keywords: Guidelines, Learning Management Competencies, Pre-service Social Studies Teachers, Rajabhat University Rattanakosin Group

บทนำ

แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 ได้กำหนดเป้าหมายสำคัญในการพัฒนาผู้เรียน คือ ให้ผู้เรียนมีทักษะและคุณลักษณะพื้นฐานของพลเมืองไทย และทักษะและคุณลักษณะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 โดยกำหนดแนวทางการพัฒนา ส่งเสริม สนับสนุนให้คนทุกช่วงวัยมีทักษะ ความรู้ความสามารถ และการพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างเหมาะสม เต็มตามศักยภาพในแต่ละช่วงวัย (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2560: 113-114, 119) ประกอบกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 ระบุไว้ว่า สถาบันผลิตและพัฒนาครูในฐานะกลไกสำคัญในการพัฒนาครูให้มีคุณภาพ จะต้องมีการเตรียมความพร้อมครูก่อนประจำการและส่งเสริมการพัฒนาครูประจำการให้มีสมรรถนะ

ทางวิชาชีพที่สอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้ยุคใหม่ เพื่อผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษา คือ คุณลักษณะของคนไทย 4.0 ที่มีคุณลักษณะ 3 ด้าน ได้แก่ ผู้เรียนรู้ (learning person) ผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม (innovative co-creator) และพลเมืองที่เข้มแข็ง (active citizen) (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2561: 3)

แม้ปัจจุบันประเทศไทยได้ให้ความสำคัญในการส่งเสริมสมรรถนะของนักศึกษาครูมากขึ้น แต่นักศึกษาครูยังขาดสมรรถนะที่สำคัญในการเป็นครู สอดคล้องกับการศึกษาเบื้องต้น (Pilot Study) ของผู้วิจัยที่ได้ศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะของนักศึกษาครูสังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ พบว่า ผู้บริหาร คณาจารย์ และนักศึกษาวิชาชีพครูมีความต้องการในการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.65$) สะท้อนให้เห็นว่า นักศึกษาครูสังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ส่วนใหญ่ยังขาดสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ ซึ่งนักศึกษาครูสังกัดศึกษาจะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถในการนำวิชาชีพครูไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพ มีวิธีการสอนและยุทธศาสตร์ในการจัดการเรียนรู้ต่าง ๆ ที่ส่งเสริมผู้เรียนให้มีความสามารถในการด้านความรู้ ด้านทักษะกระบวนการ และด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม ซึ่งธรรมชาติของสังคมศึกษาเป็นการศึกษาเชิงบูรณาการที่มีขอบข่ายเนื้อหาจากสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ และสาขาอื่นที่เกี่ยวข้อง โดยหลักสูตรสังคมศึกษาของประเทศไทยในปัจจุบัน ประกอบด้วย 5 สาขา ได้แก่ 1) ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม 2) หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม 3) เศรษฐศาสตร์ 4) ประวัติศาสตร์ และ 5) ภูมิศาสตร์ (พิชาติ แก้วพวง, 2563: 7) ฉะนั้น หากนักศึกษาครูสังกัดศึกษาขาดสมรรถนะการจัดการเรียนรู้จะส่งผลกระทบต่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โดยเฉพาะในช่วงฝึกปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา หากนักศึกษาครูสังกัดศึกษาไม่สามารถจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพได้จะทำให้คุณภาพของผู้เรียนสังคมศึกษาในสถานศึกษาลดลง

เพื่อแก้ปัญหาดังกล่าวข้างต้น จึงควรพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาครูสังคมศึกษา ซึ่งสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เป็นสมรรถนะที่สำคัญประการหนึ่งของสมรรถนะครู จึงสามารถนำหลักการแนวคิด และทฤษฎีที่ใช้ในการพัฒนาวิชาชีพครูมาประยุกต์ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนานักศึกษาครูได้ เนื่องจากการพัฒนานักศึกษาครูเป็นการเตรียมความพร้อมให้กับนักศึกษาที่จะไปประกอบวิชาชีพครูในอนาคต ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดของนิภาภรณ์ ชัยโพธิ์กลาง (2561: 80) ที่เสนอไว้ว่า ในการพัฒนาสมรรถนะจะต้องใช้วิธีการพัฒนาที่หลากหลาย เช่น การเรียนรู้จากการปฏิบัติ การเรียนรู้จากการทำงาน และการฝึกอบรม เป็นต้น นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังได้สังเคราะห์แนวคิดของนฤมล ยุตาคน และคณะ (2559: 310-311) ไฉไลศรี เพชรใต้ และเพชรวิทย์ จันทร์ศิริ (2563: 176) จึงได้พิจารณาเลือกวิธีการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ที่จะนำมาใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ 1) การฝึกอบรม 2) การเรียนรู้จากการปฏิบัติ 3) การโค้ช 4) การนิเทศการสอน และ 5) การสัมมนา

จากการศึกษาความสำคัญและปัญหาข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาแนวทางการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาครูสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ โดยพัฒนานักศึกษาครูให้สอดคล้องกับแผนการศึกษาชาติ พ.ศ. 2560-2579 และมาตรฐานการศึกษาชาติ พ.ศ. 2561 ตลอดจนผู้วิจัยมุ่งหวังให้แนวทางที่พัฒนาขึ้นนี้เป็นประโยชน์ต่อคณาจารย์ในสถาบันการผลิตครู และครูในโรงเรียนที่สนใจนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาวิชาชีพครูสังคมศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาในการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาครูสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์
2. เพื่อพัฒนาและตรวจสอบแนวทางการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาครูสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์
3. เพื่อประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของแนวทางการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาครูสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์
4. เพื่อทดลองใช้แนวทางการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาครูสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์

แนวคิด ทฤษฎี กรอบแนวคิด

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดทฤษฎีจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาสร้างกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

1. **สมรรถนะการจัดการเรียนรู้** ผู้วิจัยได้นำแนวคิด หลักการ และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ที่จำเป็นสำหรับนักศึกษาครูในการฝึกปฏิบัติวิชาชีพพระหว่างเรียนและการฝึกปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งชะรอยวรรณ ประเสริฐผล และคณะ (2556: 48) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ประกอบด้วย 1) ความรู้และทักษะในการใช้หลักสูตรเพื่อการจัดการเรียนรู้ 2) ความรู้และทักษะในการออกแบบการเรียนรู้ 3) ความรู้และทักษะในการจัดกระบวนการเรียนรู้ 4) ความรู้และทักษะในการพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีการเรียนรู้ 5) ความรู้และทักษะในการวัดและประเมินผล 6) ความรู้และทักษะในการวิจัยทางการศึกษา และ 7) คุณลักษณะของครูใหม่ รัฐพล พรหมสะอาด สุรัชย์ มีชาญ และอรอุมา เจริญสุข (2563: 265) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วยสมรรถนะย่อย 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ 2) ด้านการพัฒนาวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ 3) ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และ 4) ด้านการวัดและประเมินผลเพื่อพัฒนาการเรียนรู้

จากแนวคิดดังกล่าวผู้วิจัยได้นำมาสรุปเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย โดยสังเคราะห์องค์ประกอบย่อยของสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาครูสังคมศึกษา ประกอบด้วย 6 ประการ ได้แก่ 1) ความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรสังคมศึกษา 2) การออกแบบการเรียนรู้สังคมศึกษา 3) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้สังคมศึกษา 4) การใช้และพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีการเรียนรู้สังคมศึกษา 5) การวัดและประเมินผล การเรียนรู้สังคมศึกษา และ 6) คุณลักษณะของนักศึกษาครูสังคมศึกษา

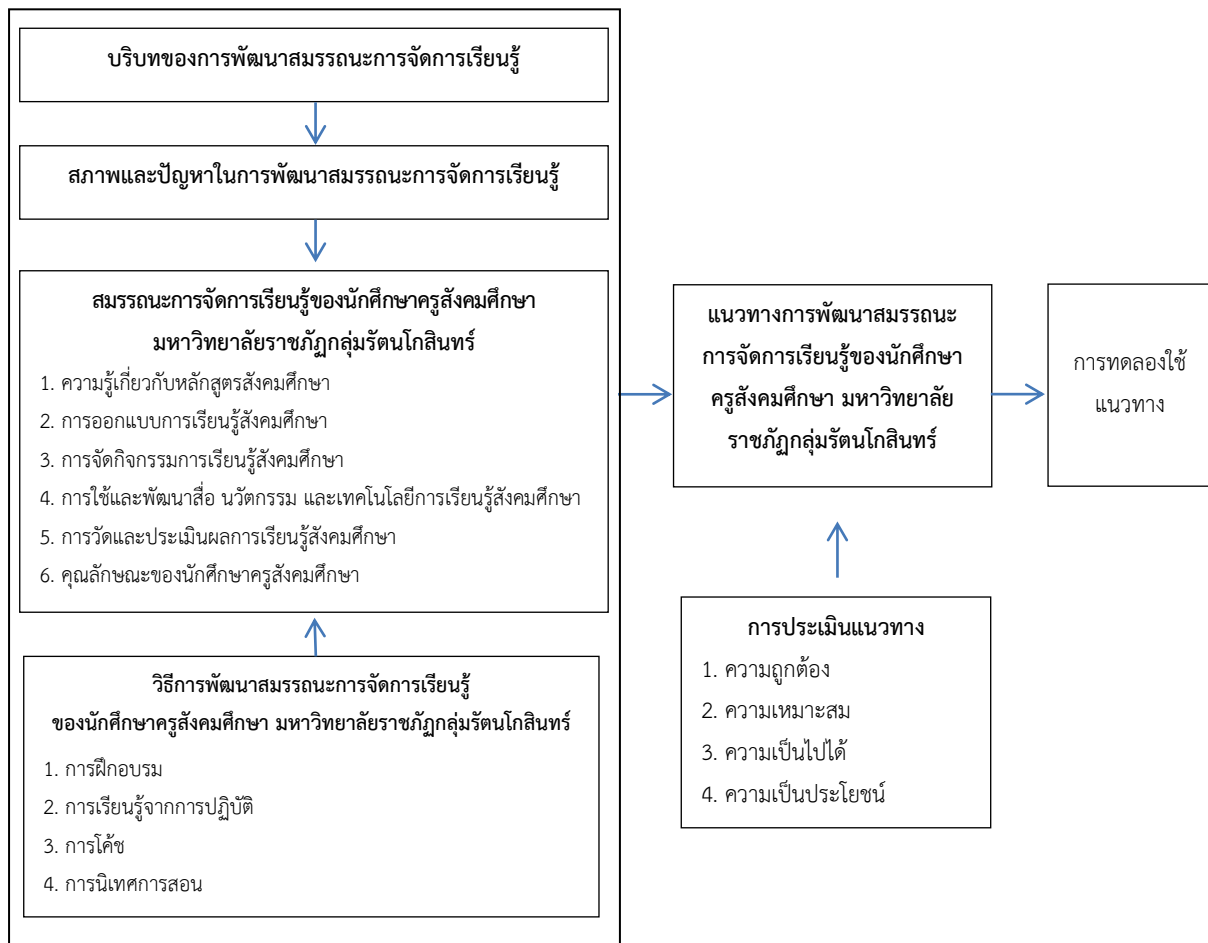
2. การพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ ผู้วิจัยได้ศึกษาวิธีการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดของนิภาภรณ์ ชัยโพธิ์กลาง (2561: 8) ที่เสนอไว้ว่า ในการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้จะต้องใช้วิธีการพัฒนาที่หลากหลาย เพื่อสร้างองค์ความรู้ ความเข้าใจ และทักษะด้านการจัดการเรียนรู้ที่ลึกซึ้งและมีความยั่งยืน เพื่อให้ผู้สอนที่ได้รับการพัฒนาสามารถนำหลักการไปใช้ในการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง โดยใช้วิธีการต่าง ๆ เช่น การเรียนรู้จากการปฏิบัติ การเรียนรู้จากการทำงาน และการฝึกอบรม เป็นต้น นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังได้ศึกษาแนวคิดของนฤมล ยุตาคม และคณะ (2559: 316) ที่เสนอไว้ว่าแนวทางการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ 3 วิธี ดังนี้ 1) การฝึกอบรม 2) การนิเทศ 3) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทั้งในรูปแบบสัมมนาและเครือข่ายสังคม แนวคิดของไฉไลศรี เพชรใต้ และพรวิทย์ จันทรศิริ (2563: 176) ที่เสนอแนวทางการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ไว้ 8 วิธี ดังนี้ 1) การศึกษาเรียนรู้ด้วยตนเอง 2) การประชุมเชิงปฏิบัติการ 3) การฝึกอบรมในขณะปฏิบัติงาน 4) การศึกษาดูงาน 5) การบูรณาการสอดแทรกกับการปฏิบัติงาน 6) การใช้โรงเรียนเป็นฐาน 7) การนิเทศ และ 8) ระบบพี่เลี้ยงและการสอนแนะ (การโค้ช)

จากแนวคิดดังกล่าว ผู้วิจัยได้พิจารณาเลือกแนวทางการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับนักศึกษาครูสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ มาสรุปเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ 1) การฝึกอบรม 2) การเรียนรู้จากการปฏิบัติ 3) การโค้ช 4) การนิเทศการสอน และ 5) การสัมมนา

3. การประเมินการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาครูสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์

ผู้วิจัยได้ใช้แนวคิดของ Joint Committee on Standards for Educational Evaluation (2021: Online) โดยนำมาตรฐานการประเมิน 4 ด้าน ได้แก่ ความถูกต้อง (accuracy) ความเหมาะสม (propriety) ความเป็นไปได้ (feasibility) และความเป็นประโยชน์ (utility) มาใช้ในประเมินแนวทางการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาครูสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพประกอบที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนการวิจัย การวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) มีขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพและปัญหาในการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาครูสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ โดยใช้แบบสอบถามเพื่อนำมาประกอบการจัดทำกรอบแนวคิดและแนวทางการแก้ปัญหาที่เหมาะสมสำหรับการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาครูสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ อาจารย์ประจำสาขาวิชาสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ จำนวน 25 คน และนักศึกษาครูสังคมศึกษาชั้นปีที่ 3 มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ จำนวน 270 คน รวมทั้งสิ้น 295 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ อาจารย์ประจำสาขาวิชาสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ จำนวน 24 คน และนักศึกษาครูสังคมศึกษาชั้นปีที่ 3 มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ จำนวน 159 คน ซึ่งเป็นตัวแทนของประชากรนักศึกษาครูสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ ทั้งนี้ผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากขนาดประชากรตามตารางเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970: 607-610) รวมทั้งสิ้น 183 คน

ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ สภาพและปัญหาในการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาครูสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม เรื่อง สภาพและปัญหาในการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาครูสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์

ขั้นตอนที่ 2 พัฒนาและตรวจสอบแนวทางการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาครูสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

1. สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาครูสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ ด้วยแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง ซึ่งผู้ทรงคุณวุฒิเป็นผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาเอกด้านการศึกษา หรือมีประสบการณ์ด้านการบริหารการศึกษา หรือเป็นผู้สอนรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษา จำนวน 9 คน

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ความสามารถหรือประสบการณ์เกี่ยวข้องกับการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาครูสังคมศึกษา โดยมีคุณวุฒิการศึกษาระดับปริญญาเอกด้านการศึกษา จำนวน 9 คน

ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ แนวทางการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาครูสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ เรื่อง แนวทางการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาครูสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์

2. ยกร่างแนวทางการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาครูสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ โดยนำผลการวิเคราะห์เอกสาร การสำรวจสภาพและปัญหา รวมทั้งการสัมภาษณ์แนวทางการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาครูสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ มาใช้เป็นข้อมูลสำหรับการยกร่างแนวทางการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาครูสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์

3. ตรวจสอบร่างแนวทางการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาครูสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ โดยการประเมินความถูกต้องและความเหมาะสม โดยผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ความสามารถหรือประสบการณ์เกี่ยวข้องกับการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาครูสังคมศึกษา จำนวน 5 ปีขึ้นไป โดยสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาเอกด้านการศึกษา จำนวน 5 คน

ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ ความถูกต้องและความเหมาะสมของแนวทางการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาครูสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบประเมินความถูกต้องและความเหมาะสมของแนวทางการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาครูสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์

ขั้นตอนที่ 3 ประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของแนวทางการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาครูสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ ผู้วิจัยประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาครูสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ โดยการนำแนวทางที่สร้างและตรวจสอบจากขั้นตอนที่ 2 ไปให้อาจารย์นิเทศก์และอาจารย์ประจำสาขาวิชาสังคมศึกษาประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ในการนำไปใช้ของแนวทางดังกล่าว

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ อาจารย์นิเทศก์ อาจารย์ประจำสาขาวิชาสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ จำนวน 25 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ อาจารย์นิเทศก์ อาจารย์ประจำสาขาวิชาสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ จำนวน 24 คน ซึ่งเป็นตัวแทนของประชากรในการวิจัยนี้ ทั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากขนาดประชากรตามตารางเครจซีและมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970: 607-610)

ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ ความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของแนวทางการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาครูสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของแนวทางการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาครูสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์

ขั้นตอนที่ 4 ทดลองใช้แนวทางการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาครูสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ ในการทดลองใช้แนวทางการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาครูสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. สร้างคู่มือการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาครูสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ เพื่อเป็นแนวทางการทดลองใช้ตามแนวทางที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น

2. ดำเนินการทดลองใช้แนวทางการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาครูสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์กับกลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาครูสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร จำนวน 30 คน ระยะเวลาที่ใช้ในการทดลอง คือ เดือนตุลาคม-พฤศจิกายน พ.ศ. 2564

3. ประเมินผลการทดลองใช้แนวทางการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาครูสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ โดยนำไปทดลองใช้ในสถาบันการผลิตครู คือ วิทยาลัยการฝึกหัดครู มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักศึกษาครูสังคมศึกษาชั้นปีที่ 3 มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ จำนวน 750 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักศึกษาครูสังคมศึกษาชั้นปีที่ 3 มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร จำนวน 30 คน ผู้วิจัยใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง กลุ่มตัวอย่างดังกล่าวเป็นตัวแทนของประชากร มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ เหตุผลในการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงเนื่องจากผู้วิจัยยังเป็นอาจารย์ประจำสาขาวิชาสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร จึงสามารถวางแผนและอำนวยความสะดวกในการทดลองใช้แนวทางการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาครูสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ ให้เป็นไปตามแนวทางการพัฒนาได้

ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ ผลการทดลองใช้แนวทางการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาครูสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ คู่มือแนวทางการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาครูสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ และแบบประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาครูสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ ผู้วิจัยขอหนังสือเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างโดยใช้เครื่องมือวิจัย ดังนี้ แบบสอบถาม แบบประเมินความถูกต้องและความเหมาะสม แบบประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ และแบบประเมินสมรรถนะ จากนั้นนำหนังสือขอความอนุเคราะห์จัดส่งไปยังคณบดีคณะครุศาสตร์/วิทยาลัยการฝึกหัดครู มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ โดยประสานกับฝ่ายธุรการช่วยในการเก็บรวบรวมแบบสอบถามและแบบประเมินจากกลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูล

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยขอหนังสือเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการสัมภาษณ์กับกลุ่มตัวอย่างโดยใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นกลุ่มผู้ให้ข้อมูล ในระหว่างการสัมภาษณ์ผู้วิจัยขออนุญาตทำการบันทึกเสียงและจดบันทึกประเด็นสำคัญ รวมทั้งสังเกตลักษณะท่าทาง น้ำเสียงของผู้ให้สัมภาษณ์ตามความจริงที่สังเกตเห็น จากนั้นถอดเทปบันทึกเสียง วิเคราะห์เนื้อหาและสรุปผลการสัมภาษณ์

การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล ข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบด้วยข้อมูลเชิงปริมาณและข้อมูลเชิงคุณภาพโดยผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. ข้อมูลเชิงปริมาณ วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพและปัญหาในการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ วิเคราะห์ความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของแนวทางการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ ผลการทดลองใช้แนวทางการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ก่อนและหลังการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาครูสังคมศึกษา โดยการหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. ข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลคุณภาพจากการสัมภาษณ์ และจากการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลในงานวิจัย ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าอำนาจจำแนกของข้อคำถามโดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ค่าความเชื่อมั่นของแบบประเมินโดยใช้วิธีสัมประสิทธิ์อัลฟาตามวิธีครอนบาช

ผลการวิจัย

การวิจัย เรื่อง แนวทางการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาครูสังกัดศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล และนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย แบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาสภาพและปัญหาในการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาครูสังกัดศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์

ตารางที่ 1 สภาพและปัญหาในการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาครูสังกัดศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์

สมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาครู สังกัดศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์	สภาพปัจจุบันของสมรรถนะ			ปัญหาการพัฒนาสมรรถนะ		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรสังกัดศึกษา	2.04	0.49	น้อย	4.27	0.47	มาก
2. การออกแบบการเรียนรู้สังกัดศึกษา	2.30	0.50	น้อย	4.49	0.48	มาก
3. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้สังกัดศึกษา	2.29	0.51	น้อย	4.61	0.49	มากที่สุด
4. การใช้และพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีการเรียนรู้สังกัดศึกษา	2.48	0.44	น้อย	4.62	0.51	มากที่สุด
5. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้สังกัดศึกษา	2.25	0.51	น้อย	4.31	0.47	มาก
6. คุณลักษณะของนักศึกษาครูสังกัดศึกษา	2.50	0.53	น้อย	3.72	0.53	มาก
รวม	2.31	0.39	น้อย	4.34	0.49	มาก

จากตารางที่ 1 สภาพปัจจุบันของสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาครูสังกัดศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ โดยภาพรวมมีสภาพปัจจุบันอยู่ในระดับน้อย ($\bar{x} = 2.31$) และปัญหาในการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาครูสังกัดศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ โดยภาพรวมมีปัญหอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.34$)

ตอนที่ 2 ผลการพัฒนาและตรวจสอบแนวทางการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาครูสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์

จากการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ สามารถสรุปแนวทางการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาครูสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ ได้ดังภาพประกอบที่ 2

ภาพประกอบที่ 2 แนวทางการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาครูสังคมศึกษา

องค์ประกอบของสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาครูสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ ประกอบด้วย 1) ความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรสังคมศึกษา 2) การออกแบบการเรียนรู้สังคมศึกษา 3) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้สังคมศึกษา 4) การใช้และพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีการเรียนรู้สังคมศึกษา 5) การวัดและประเมินผลการเรียนรู้สังคมศึกษา และ 6) คุณลักษณะของนักศึกษาครูสังคมศึกษา โดยแนวทางการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาครูสังคมศึกษาฯ ต้องใช้วิธีการที่หลากหลายดังนี้

1. การฝึกอบรม อาจารย์ประจำสาขาวิชาสังคมศึกษาดำเนินการจัดการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับเทคนิคการออกแบบการจัดการเรียนรู้และเทคนิคการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เพื่อเติมเต็มสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาครูสังคมศึกษา เพื่อนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สังคมศึกษา

2. การเรียนรู้จากการปฏิบัติ ผู้สอนในรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติการจัดการเรียนรู้ในสถานการณ์จำลองและสะท้อนความคิดกับผู้เรียน โดยเน้นการสร้างองค์ความรู้ ทักษะการจัดการเรียนรู้ รวมทั้งแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ และพัฒนาเจตคติระหว่างนักศึกษาครูสังคมศึกษาด้วยกัน

3. การโค้ช ผู้สอนรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาทำหน้าที่เป็นโค้ช (Coacher) แก่นักศึกษาครูสังคมศึกษา โดยชี้แนะและกระตุ้นให้เกิดการนำความรู้จากหลักสูตรสังคมศึกษาไปใช้ในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ แล้วจัดกิจกรรมการเรียนรู้สังคมศึกษา โดยใช้สื่อ เทคโนโลยี นวัตกรรม การเรียนรู้ที่เหมาะสม ผู้โค้ชจะต้องให้แนวทางในการพัฒนาความรู้ ทักษะ และเจตคติในการจัดการเรียนรู้ ด้วยการกำหนดเป้าหมาย การวางแผนปฏิบัติการ การประเมินผลการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาครูสังคมศึกษา

4. การนิเทศการสอน ผู้สอนรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้สังเกตพฤติกรรมการสอนของนักศึกษาครูสังคมศึกษา ซึ่งเป็นการนิเทศการสอนในบริบทของการทดลองการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาในห้องเรียน ผู้สอนทำหน้าที่จำลองเป็นอาจารย์นิเทศก์ โดยให้คำแนะนำในการปรับปรุงและพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เพื่อให้นักศึกษาครูสังคมศึกษา สามารถดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในชั้นเรียนได้บรรลุเป้าหมายของหลักสูตรและบทเรียน

5. การสัมมนา อาจารย์ประจำสาขาวิชาสังคมศึกษาดำเนินการจัดสัมมนาเพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์การเรียนรู้ด้านการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษา โดยเชิญวิทยากร รุ่นพี่ หรือศิษย์เก่าที่เคยฝึกปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา ซึ่งเป็นโรงเรียนเครือข่ายการฝึกปฏิบัติการสอนของมหาวิทยาลัยราชภัฏวิทยาการสัมมนานั้นการอภิปรายถึงปัญหา อุปสรรค และประสบการณ์ในการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษา

ตารางที่ 2 ผลการประเมินความถูกต้องและความเหมาะสมของแนวทางการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาครูสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์

สมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาครูสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์	ความถูกต้อง			ความเหมาะสม		
	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
1. ความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรสังคมศึกษา	4.80	0.35	มากที่สุด	4.80	0.35	มากที่สุด
2. การออกแบบการเรียนรู้สังคมศึกษา	4.88	0.27	มากที่สุด	4.88	0.27	มากที่สุด
3. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้สังคมศึกษา	4.96	0.09	มากที่สุด	4.96	0.09	มากที่สุด
4. การใช้และพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีการเรียนรู้สังคมศึกษา	5.00	0.00	มากที่สุด	5.00	0.00	มากที่สุด
5. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้สังคมศึกษา	5.00	0.00	มากที่สุด	5.00	0.00	มากที่สุด
6. คุณลักษณะของนักศึกษาครูสังคมศึกษา	5.00	0.00	มากที่สุด	5.00	0.00	มากที่สุด
รวม	4.97	0.05	มากที่สุด	4.97	0.05	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 พบว่า ความถูกต้องและความเหมาะสมของแนวทางการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาครูสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ โดยภาพรวมมีความถูกต้องอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.97$) และความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.97$)

ตอนที่ 3 ผลการประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของแนวทางการพัฒนา
สมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาครูสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์

ตารางที่ 3 ผลการประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของแนวทางการพัฒนาสมรรถนะการ
จัดการเรียนรู้ของนักศึกษาครูสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์

สมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาครู สังคมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์	ความเป็นไปได้			ความเป็นประโยชน์		
	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
1. ความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรสังคมศึกษา	4.23	0.39	มาก	4.40	0.38	มาก
2. การออกแบบการเรียนรู้สังคมศึกษา	4.37	0.40	มาก	4.49	0.40	มาก
3. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้สังคมศึกษา	4.36	0.39	มาก	4.49	0.38	มาก
4. การใช้และพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีการเรียนรู้สังคมศึกษา	4.51	0.37	มากที่สุด	4.61	0.37	มากที่สุด
5. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้สังคมศึกษา	4.34	0.39	มาก	4.47	0.41	มาก
6. คุณลักษณะของนักศึกษาครูสังคมศึกษา	4.60	0.37	มากที่สุด	4.68	0.33	มากที่สุด
รวม	4.40	0.30	มาก	4.52	0.32	มากที่สุด

จากตารางที่ 3 พบว่า ความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของแนวทางการพัฒนาสมรรถนะ
การจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาครูสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ โดยภาพรวมมีความ
เป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.40$) และความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.52$)

ตารางที่ 4 ผลการประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของวิธีการพัฒนาสมรรถนะการจัดการ
เรียนรู้ของนักศึกษาครูสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์

วิธีการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของ นักศึกษาครูสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์	ความเป็นไปได้			ความเป็นประโยชน์		
	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
1. การฝึกอบรม	4.61	0.52	มากที่สุด	4.63	0.52	มากที่สุด
2. การเรียนรู้จากการปฏิบัติ	4.64	0.51	มากที่สุด	4.66	0.51	มากที่สุด
3. การโค้ช	4.79	0.41	มากที่สุด	4.83	0.38	มากที่สุด
4. การนิเทศการสอน	4.36	0.54	มาก	4.38	0.54	มาก
5. การสัมมนา	4.58	0.52	มากที่สุด	4.60	0.51	มากที่สุด
รวม	4.60	0.37	มากที่สุด	4.62	0.36	มากที่สุด

จากตารางที่ 4 พบว่า ความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของวิธีการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาครูสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ โดยภาพรวมมีความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.60$) และความเป็นประโยชน์มีความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.62$)

ตอนที่ 4 ผลการทดลองใช้แนวทางการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาครูสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์

ตารางที่ 5 ผลการทดลองใช้แนวทางการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาครูสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์

ผลการทดลองใช้แนวทางการพัฒนาสมรรถนะ การจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาครูสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์	ก่อนการพัฒนา			หลังการพัฒนา		
	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
1. ความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรสังคมศึกษา	2.02	0.49	น้อย	3.99	0.62	มาก
2. การออกแบบการเรียนรู้สังคมศึกษา	2.29	0.50	น้อย	4.28	0.49	มาก
3. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้สังคมศึกษา	2.28	0.50	น้อย	4.23	0.56	มาก
4. การใช้และพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีการเรียนรู้สังคมศึกษา	2.47	0.43	น้อย	4.43	0.47	มาก
5. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้สังคมศึกษา	2.23	0.50	น้อย	4.23	0.49	มาก
6. คุณลักษณะของนักศึกษาครูสังคมศึกษา	2.49	0.53	น้อย	4.53	0.52	มากที่สุด
รวม	2.30	0.37	น้อย	4.28	0.43	มาก

จากตารางที่ 5 พบว่า ผลการทดลองใช้แนวทางการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาครูสังคมศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ โดยพิจารณาจากสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาครูสังคมศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ โดยภาพรวม ก่อนการพัฒนาอยู่ในระดับน้อย ($\bar{x} = 2.30$) และหลังการพัฒนาอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.28$)

สรุปและอภิปรายผล

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ สามารถสรุปและอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. สภาพและปัญหาในการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาครูสังคมศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ โดยภาพรวมมีสภาพปัจจุบันอยู่ในระดับน้อยและมีปัญหาอยู่ในระดับมาก เนื่องจากขณะที่ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลนั้นนักศึกษาครูสังคมศึกษายังไม่ได้เรียนรู้รายวิชาที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษามากเท่าที่ควร จึงไม่ค่อยมีสมรรถนะพื้นฐานด้านการจัดการเรียนรู้ ประกอบกับอยู่ระหว่างการจัดการเรียนรู้ออนไลน์ในสถานการณ์โควิด จึงมีข้อจำกัดด้าน

พัฒนาโดยใช้สื่อและนวัตกรรมเพื่อนำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ รวมทั้งการสร้างเครื่องมือเพื่อวัดและประเมินผลการเรียนรู้สังคมศึกษายังคงเป็นจุดที่ควรพัฒนาสำหรับนักศึกษาครูสังคมศึกษา สอดคล้องกับการวิจัยของสำราญ กำจัดภัย (2562: 152-160) ได้ศึกษารูปแบบการพัฒนาสมรรถนะนักศึกษาครูในการเตรียมฝึกปฏิบัติการสอน ผลการวิจัยพบว่า สภาพของสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ก่อนการทดลองไม่เป็นไปตามเกณฑ์เป้าหมาย ซึ่งก่อนพัฒนารูปแบบได้ศึกษาปัญหาของนักศึกษา พบว่า นักศึกษาขาดทักษะในการนำความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การวัดและประเมินผล การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ และยังขาดความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการประเมินเพื่อพัฒนา

2. ผลการพัฒนาและตรวจสอบแนวทางการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาครูสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์

2.1 แนวทางการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาครูสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ ประกอบด้วย 5 วิธี ซึ่งแต่ละวิธีการมีจุดเด่นและข้อดี ดังนี้ 1) การฝึกอบรม เป็นกระบวนการเพิ่มพูนความรู้ ทักษะ และเจตคติให้เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ซึ่งการฝึกอบรมได้เน้นการออกแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สังคมศึกษา ทำให้นักศึกษานำหลักสูตรสังคมศึกษาสู่การปฏิบัติ 2) การเรียนรู้จากการปฏิบัติ เป็นกระบวนการเรียนรู้จากการทดลองปฏิบัติการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาในสถานการณ์จำลอง ซึ่งนำไปสู่การแก้ปัญหา สามารถสร้างองค์ความรู้ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ พัฒนาเจตคติร่วมกันจนนำไปสู่การพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ 3) การโค้ช เป็นกระบวนการชี้แนะและกระตุ้นให้เกิดความคิดเพื่อพัฒนาความรู้ ทักษะ และเจตคติในการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาครูสังคมศึกษาโดยมีอาจารย์ผู้สอนรายวิชาการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาทำหน้าที่เป็นโค้ช 4) การนิเทศการสอน เป็นกระบวนการสังเกตพฤติกรรมการสอนของนักศึกษาครูสังคมศึกษา ซึ่งเป็นการนิเทศการสอนในการทดลองจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาในชั้นเรียน โดยมีอาจารย์นิเทศก์ให้คำแนะนำชี้แนะปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ให้ดียิ่งขึ้น 5) การสัมมนา เป็นกระบวนการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างนักศึกษาครูสังคมศึกษากับวิทยากรเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษา เพื่อเพิ่มพูนและเติมเต็มความรู้ ทักษะ เจตคติ และประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้แก่นักศึกษาครูสังคมศึกษา

2.2 ผลการตรวจสอบการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาครูสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ โดยภาพรวมมีความถูกต้องอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.97$) และความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.97$) เนื่องจากผู้วิจัยได้ศึกษาทฤษฎี แนวคิด เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจากหลายแหล่ง โดยครอบคลุมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ที่เป็นภาพรวมและสมรรถนะย่อย รวมถึงผู้วิจัยยังได้สัมภาษณ์ประธานสาขาวิชาสังคมศึกษา และผู้สอนรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ ทำให้มีมุมมองในการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ทั้งด้านการบริหาร การศึกษาและการสอนสังคมศึกษา ส่งผลให้ความถูกต้องและความเหมาะสมของการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาครูสังคมศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

3. ผลการประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของแนวทางการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาครูสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ พบว่า โดยภาพรวมมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.40$) และความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.52$) เนื่องจากผู้วิจัยได้ศึกษา ทฤษฎี แนวคิด เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องอย่างลุ่มลึก มีการสัมภาษณ์ข้อมูลจากผู้ทรงคุณวุฒิ รวมทั้งตรวจสอบด้านความถูกต้องและความเหมาะสมก่อน แล้วนำมาปรับปรุงให้ดีขึ้น จากนั้นประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ ทำให้โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ดังที่บุญชม ศรีสะอาด (2560) ที่ได้กล่าวถึงการพัฒนานวัตกรรมต่าง ๆ ผู้วิจัยจะต้องพัฒนาขึ้นมา โดยศึกษาค้นคว้าแนวคิด ทฤษฎีต่าง ๆ ซึ่งจำเป็นต้องให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความถูกต้องและเหมาะสมด้วย

4. ผลการทดลองใช้แนวทางการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาครูสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ โดยภาพรวมก่อนการพัฒนาอยู่ในระดับน้อย ($\bar{x} = 2.30$) และหลังการพัฒนาอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.28$) ซึ่งมีการพัฒนาขึ้นในทุกด้าน ทั้งนี้ เพราะวิธีการพัฒนาสมรรถนะมีความหลากหลายตอบสนองต่อการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ในองค์ประกอบย่อยต่าง ๆ สอดคล้องกับการวิจัยของเทียมจันทร์ พานิชย์ผลินไชย (2560) ที่ได้ศึกษาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของนิสิตระดับปริญญาตรีในโครงการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาครูในถิ่นทุรกันดารบนเขตพื้นที่สูงชายแดนไทย-เมียนมาร์ ผลการวิจัยพบว่า นิสิตมีสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ในด้านการออกแบบการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การพัฒนาทักษะการเรียนรู้ผู้เรียนยุคใหม่ การพัฒนาสภาพแวดล้อมและแหล่งการเรียนรู้ยุคใหม่ การพัฒนาเครือข่ายการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก และมีสมรรถนะอยู่ในระดับปานกลาง ในด้านการพัฒนาและใช้สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- ไฉไลศรี เพชรใต้ และพชรวิทย์ จันท์ศิริสิริ. (2563). การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. *วารสารสังคมศาสตร์และมนุษยวิทยาเชิงพุทธ*, 5 (11), 170-184.
- ชะรอยวรรณ ประเสริฐผล และคณะ. (2556). รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ของครูใหม่โรงเรียนเอกชน ประเภทสามัญศึกษา. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร*, 15(5), 43-53.
- เทียมจันทร์ พานิชย์ผลินไชย. (2560). การศึกษาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของนิสิตระดับปริญญาตรีในโครงการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาครูในถิ่นทุรกันดารบนเขตพื้นที่สูงชายแดนไทย-เมียนมาร์ ด้านจังหวัดตาก คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร*, 19(4), 123-132.

- นฤมล ยุตาคม และคณะ. (2559). การพัฒนาโปรแกรมเพื่อส่งเสริมสมรรถนะด้านความรู้ความสามารถในการสอนเนื้อหาวิชาเฉพาะของนิสิตนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู. *วิทยาสารเกษตรศาสตร์: สาขาสังคมศาสตร์*, 37(1), 306-318.
- นิภาภรณ์ ชัยโพธิ์กลาง. (2561). การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารจัดการชั้นเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 7. *วารสารการวัดผลการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 24 (2), 80-95.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). *การวิจัยเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- พิชาติ แก้วพวง. (2563). *ศาสตร์การจัดการเรียนรู้สังคมศึกษา*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- รัฐพล พรหมสะอาด สุรัชย์ มีชาญ และอรอุมา เจริญสุข. (2563). การพัฒนาตัวบ่งชี้สมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต. *วารสารการวัดผลการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 7(1), 265-275.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2561-2579*. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- _____. (2561). *มาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561*. สืบค้นเมื่อ 28 เมษายน 2562 จาก <http://www.sesa17.go.th/site/images/Publish2.pdf>
- สำราญ กำจัดภัย. (2562). รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะนักศึกษาครูในการเตรียมฝึกปฏิบัติการสอนโดยใช้การเสริมสร้างพลังและการจัดการเรียนรู้เชิงรุก: กรณีศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร. *วารสารบัณฑิตวิทยาลัย พิษณุพนธ์*, 14(1), 151-161.
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). *Determining Sample Size for Research Activities*. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607-610.